

Intencionalita

Rozdíl mezi případem, kdy nás nějaká skutečnost jakoby ‚upozorňuje‘ na jinou, další skutečnost (protože tam je nějaká „objektivní“ souvislost), a případem intencionality myšlení (a obecně vědomí), které nás vždy odkazuje k něčemu dalšímu, spočívá v tom, že v tomto druhém případě na nějaké „objektivní“ souvislosti, pokud se vůbec nějaká taková najde, prostě nezáleží. Myslím-li na něco blízkého, není tomu tak proto, že to je blízké; stejně tak mohu myslet na něco velmi, velmi vzdáleného. Když myslím na trojúhelník nebo na elipsu, nemá to souvislost s ničím „objektivním“, co by mé myšlení mohlo vyvolat. A pokud je možno někdy přece jenom poukázat na něco „objektivního“, oč se naše myšlení může opřít, je to akt naší volby, naše svobodné rozhodnutí a náš výběr právě té určité skutečnosti a ponechání naopak stranou četných skutečností jiných, třeba nápadnějších a víc se naší pozornosti vnučujících. (Tak např. když se astrofyzik zabývá vlastnostmi vzdáleného, hvězdu jen připomínajícího vesmírné objektu, tzv. kvazaru.) Myšlenková intencionalita není prostě založena na žádných zaběhaných reflexech (ani nepodmíněných, ani podmíněných), nýbrž je vlastností našeho konkrétního vědomého aktu, aktu našeho myšlení, které si cíl své intence samo volí (a nenechá si jej vnučovat – pokud je cíl této intence nějak tlačen do popředí, např. druhým člověkem, záleží na mém rozhodnutí, zda tuto výzvu přijmu nebo nikoli. Intence nespočívá tedy primárně v tom, že se prosadí nějaká objektivní souvislost do našeho vědomí, do naší mysli (takových zdrojů může být ovšem více; nebývá jeden jediný), nýbrž že svým vědomím, svým myšlením ustavíme jednu souvislost navíc, která z ničeho nevyplývá a nemusela by se objevit, kdybychom ji aktivně nevolili a neustanovili. – A to se ještě vůbec nedotýkáme té nejdůležitější charakteristiky myšlenkové intencionality, totiž jejího těsného, úzkého a vždy specifického a jedinečného vztahu k tzv. intencionálnímu objektu či předmětu.

(Písek, 030718-5.)